

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการประยุกต์โมเดลลิกลิเนียร์ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาของนิสิตมหาบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ 4 ประเด็น ประเด็นแรก เพื่อศึกษาอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ประเด็นที่สอง เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทั้งที่เป็นอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งที่ส่งผลทางตรง ทางอ้อมต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ประเด็นที่สาม ประมาณค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมของอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของปัจจัยเหตุ และประเด็นที่สี่ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาของนิสิตมหาบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเลือกแบบเจาะจงนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 และ 2536 ที่เข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ใน 9 คณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ ครุศาสตร์ นิเทศศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ อักษรศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาด้วยการทำวิทยานิพนธ์ทุกคน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปร 2 ด้าน คือ ด้านนิสิต และด้านปัจจัยเสริม ปัจจัยด้านนิสิต ได้แก่ อายุ ลักษณะการลาศึกษา สมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ส่วนด้านปัจจัยเสริม ได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การบริการของหน่วยงาน และปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งหมด 7 ตัวแปร กำหนดให้ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเป็นตัวแปรตาม อีก 6 ตัวแปรเป็นตัวแปรต้น ตัวแปรทุกตัวมีมาตรวัดแบบนามบัญญัติ และมี 2 ค่า ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยส่งทางไปรษณีย์และติดตามจำนวน 1 ครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าสถิติไค-สแควร์ ค่าสถิติวิกาลังสองของเครเมอร์ สถิติวิเคราะห์ลิกลิเนียร์ และการวิเคราะห์อิทธิพล โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 2 แบบ คือ 1) โมเดลลิกลิเนียร์ทั่ว ๆ ไปเพื่อทดสอบความกลมกลืนของโมเดล และทดสอบนัยสำคัญของเทอมอิทธิพลที่เพิ่มในโมเดลแล้วยังมีผลทำให้โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลและเป็นตัวแทนของการทำนายความถี่ที่คาดหวังได้ใกล้เคียงกับความถี่ที่สังเกตได้ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทอมอิทธิพลของตัวแปรเหตุกับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและ 2) โมเดลโลจิท เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ลอการิทึมของอัตราส่วนแอดัมต่อที่แสดงอิทธิพลของตัวแปรเหตุที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และส่งผลให้นิสิตมีโอกาใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยความถี่และร้อยละ สรุปได้ว่า แบบสอบถามที่ส่งให้กับนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 จำนวน 518 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 346 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.92 สำหรับนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 ส่งแบบสอบถามจำนวน 570 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 403 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.70 จากจำนวนนิสิตที่ส่งแบบสอบถามกลับ ทั้ง 2 รุ่น พบว่า มีลักษณะคล้ายกัน คือ นิสิตใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา มีประมาณร้อยละ 26 ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปีการศึกษา มีประมาณร้อยละ 31 และใช้เวลาในการศึกษาในเวลา 4 ปีการศึกษามีประมาณร้อยละ 40-42 และเมื่อพิจารณาลักษณะข้อมูลทั่ว ๆ ไป เช่น เพศ สถานภาพสมรส ช่วงเวลาหลังจบปริญญาตรีแล้วเรียนต่อปริญญาโท ลักษณะการลาศึกษา และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ คือ สมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การบริการของหน่วยงาน และปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นิสิตทั้ง 2 รุ่น มีลักษณะเหมือนกัน คือ ส่วนมากเป็นนิสิตหญิง มีอายุระหว่าง 25-30 ปี มีสถานภาพโสด เป็นนิสิตที่ทำงานแล้วมากกว่า ยังไม่ได้ทำงาน และกลุ่มที่ทำงานแล้วส่วนมากไม่ได้ลาศึกษาและลาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จด้วยสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่ช่วงเวลาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมาแล้วจะต่างกัน คือ นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมาแล้วมากกว่า 10 ปี ส่วนนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมาแล้ว 6-10 ปี และผลการประเมินของนิสิตเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นิสิตทั้ง 2 รุ่นได้รับการบริการจากหน่วยงานระดับมากจำนวนมากที่สุด และมีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับน้อยที่สุดจำนวนมากที่สุด ส่วนตัวแปรสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ ปรากฏว่า นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 มีสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ระดับมากจำนวนมากที่สุด ส่วนนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 มีระดับปานกลางจำนวนมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จากการประเมินของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คุณภาพที่ดีมาก ขณะที่นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 ส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คุณภาพที่ดีมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร เมื่อกำหนดให้ตัวแปรทุกตัวมี 2 ค่า ปรากฏว่า ในกลุ่มนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 16 คู่ และความสัมพันธ์มีขนาดต่ำถึงปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรต้นส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามส่วนใหญ่มีขนาดต่ำ ยกเว้น คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มี

ความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาขนาดปานกลาง สำหรับนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า ตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 14 คู่ และความสัมพันธ์มีขนาดต่ำถึงปานกลาง และตัวแปรต้นส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น สมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์และปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์ทุกคู่มีขนาดต่ำ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา จากปัจจัยเหตุ จำนวน 6 ตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบอสมมาตร โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ ล็อกลิเนียร์ แยกวิเคราะห์ทีละรุ่น พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา มีทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์ โดยปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรเหตุที่วิเคราะห์จากนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 มีอิทธิพลต่อระยะเวลาในการศึกษาในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งและสอง ส่วนในรุ่นปีการศึกษา 2536 มีในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งเท่านั้น และเพื่อเปรียบเทียบเทอมอิทธิพลที่มีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 2 รุ่น ฉะนั้นในการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อมจึงกำหนดศึกษาเฉพาะอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งเท่านั้น

4. ผลของการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตามโมเดลสมมติฐาน 2 แบบ ด้วยการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์ อาศัยเทคนิคการวิเคราะห์อิทธิพล วิเคราะห์แยกทีละรุ่น สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ได้โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ 2 แบบ ดังรูปภาพที่ 5 และรูปภาพที่ 6 และรุ่นปีการศึกษา 2536 ได้โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ 2 แบบ ดังรูปภาพที่ 7 และ รูปภาพที่ 8 โมเดลที่ได้ใหม่ รูปภาพที่ 6-8 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่รูปภาพที่ 5 ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ตามสมมติฐาน แบบ 1 รุ่นปีการศึกษา 2535 รูปภาพที่ 5 หน้า 87 สรุปความสัมพันธ์ในเทอมของปัจจัยได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อิทธิพลหลักของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ ส่วนเทอมอิทธิพลที่ส่งผลทางอ้อมต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ และลักษณะการลาศึกษา และเมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลรวมของแต่ละเทอม พบว่า เทอมอิทธิพลที่มีขนาดมากที่สุด ได้แก่ อิทธิพลหลักของอายุ รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และการบริการของหน่วยงาน และน้อยที่สุด คือ สมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ที่ได้ใหม่ รูปภาพที่ 5 สรุปรวมเป็นความสัมพันธ์ตามเส้นทางอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ว่า นิสิตที่มีสมรรถภาพในการทำวิทยานิพนธ์น้อย หรือนิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา หรือแม้แต่นิสิตที่มีอายุน้อย หากได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา และนิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อย เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความช่วยเหลือน้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา หรือนิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยและมีสมรรถภาพในการทำวิทยานิพนธ์น้อยก็มีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษาได้เช่นกัน

6. โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ตามสมมติฐาน แบบ 2 รุ่นปีการศึกษา 2535 รูปภาพที่ 6 หน้า 104 สรุปในเทอมของปัจจัยได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วยเทอมอิทธิพลหลักของลักษณะการลาศึกษาและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของตัวแปรเหตุและส่งผลเฉพาะทางตรงเท่านั้น ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของอายุกับการบริการของหน่วยงาน ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของลักษณะการลาศึกษากับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ และปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ เทอมอิทธิพลที่มีขนาดมากที่สุด คือ อิทธิพลหลักของลักษณะการลาศึกษา รองลงมาได้แก่ ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งระหว่างอายุและการบริการของหน่วยงาน ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของลักษณะการลาศึกษากับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ และปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลน้อยที่สุด

นอกจากนี้ โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ที่ได้ใหม่รูปภาพที่ 6 สรุปรวมเป็นความสัมพันธ์ตามเส้นทางอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ว่า นิสิตที่ทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา และถ้านิสิตที่อายุน้อยที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยก็มีโอกาใช้เวลาในการศึกษาในเวลา 2 ปีการศึกษาเช่นกัน ส่วนนิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยหากทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา และถ้านิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยหากได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยก็มีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษาได้เช่นกัน

7. โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ตามสมมติฐาน แบบ 1 รุ่นปีการศึกษา 2536 รูปภาพที่ 7 หน้า 113 อธิธิพลหลักที่ส่งผลทางตรงต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ ลักษณะการลาศึกษา และคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ส่วนอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ การบริการของหน่วยงาน เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลรวมของแต่ละเทอม พบว่า อิทธิพลหลักที่มีขนาดมากที่สุด คือ ลักษณะการลาศึกษา รองลงมาตามลำดับ คือ คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และการบริการของหน่วยงาน และน้อยที่สุด คือ อายุ

นอกจากนี้ โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 ที่ได้ใหม่ รูปภาพที่ 7 สรุปรวมเป็นความสัมพันธ์ตามเส้นทางอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ว่า นิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาก หรือนิสิตที่มีอายุมากกว่า 30 ปี หรือนิสิตที่ทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากมีโอกาใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา ส่วนนิสิตที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มากก็มีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา และนิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยและได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยก็มีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษาได้เช่นเดียวกัน

8. โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ตามสมมติฐาน แบบ 2 รุ่นปีการศึกษา 2536 รูปภาพที่ 8 หน้า 130 ปัจจัยที่ส่งผลทางตรง ทางอ้อมต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วยอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง โดยอิทธิพลหลักของลักษณะการลาศึกษา อิทธิพลหลักของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของอายุกับลักษณะการลาศึกษา ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งระหว่างการบริการของหน่วยงานกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างอายุกับคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่งผลทางตรง ส่วนอิทธิพลหลักของการบริการของหน่วยงานส่งผลทางอ้อมผ่านอิทธิพลหลักของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลรวมของเทอมอิทธิพลแต่ละเทอม พบว่า อิทธิพลที่มีขนาดมากที่สุด ได้แก่ อิทธิพลหลักของลักษณะการลาศึกษา รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ อิทธิพลหลักของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การบริการของหน่วยงาน ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งระหว่างการบริการของหน่วยงานกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของอายุกับลักษณะการลาศึกษา และอิทธิพลน้อยที่สุด คือ ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของอายุกับคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ โมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 ที่ได้ใหม่ รูปภาพที่ 8 สรุปรวมเป็นความสัมพันธ์ตามเส้นทางอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ว่า นิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา หรือนิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยและหากได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยก็มีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา ส่วนนิสิตที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ที่ทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา หรือนิสิตที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยก็มีโอกาสใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา ส่วนนิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา

9. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตทั้ง 2 รุ่น และส่งผลให้นิสิตใช้เวลาในการศึกษาจากการวิเคราะห์ ตามสมมติฐานทั้ง 2 แบบ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรผลในแต่ละขั้นตอนมีความแตกต่างกันในเทอมอิทธิพล แต่มีลักษณะที่เหมือนกันในทุกขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1-3 ปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลมีเฉพาะในเทอมของอิทธิพลหลัก ถึงแม้ขั้นตอนที่ 3 ของรุ่นปีการศึกษา 2535 จะไม่มีเทอมอิทธิพลใดเลยที่ส่งผลต่อตัวแปรผล แต่ก็สรุปได้ว่า ไม่มีเทอมปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งเลยที่มีผลต่อตัวแปรผลในขั้นตอนที่ 1-3 ส่วนปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลในขั้นตอนที่ 4 คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษามีทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้เพื่อประยุกต์โมเดลลือกลิเนียร์ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดโมเดลสมมติฐาน 2 แบบ แบบแรก แสดงถึงความสัมพันธ์เฉพาะอิทธิพลหลักของปัจจัยเหตุที่มีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา และอิทธิพลหลักของปัญหาการทำวิทยานิพนธ์เป็นเทอมอิทธิพลสำคัญเพียงเทอมเดียวที่ส่งผลโดยตรง ส่วนปัจจัยเทอมอื่น ๆ มีผลซึ่งกันและกันและส่งผลทางอ้อมต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเท่านั้น ส่วนแบบที่ 2 แสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง เนื่องจากได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า ปฏิสัมพันธ์อันดับอื่น ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือมีนัยสำคัญแต่น้อยมาก และความสัมพันธ์ตามโมเดลสมมติฐาน แบบ 2 ในส่วนของเทอมอิทธิพลหลักมีลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดียวกับสมมติฐาน แบบ 1 สำหรับปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของตัวแปรเหตุจะมีครบทุกเทอมในแต่ละตัวแปรผล โดยโมเดลสมมติฐานทั้ง 2 แบบ กำหนด

ให้มีตัวแปรผลเหมือน ๆ กัน 4 ตัวแปรเรียงตามลำดับของการที่ควรเกิดก่อน คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ฉะนั้น การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อมตามโมเดลสมมติฐาน 2 แบบ จึงมี 4 ขั้นตอนเหมือนกัน สาเหตุที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้ เพราะตามสมมติฐานแบบ 1 การทำวิทยานิพนธ์จะสำเร็จลุล่วงได้มากน้อย หรือช้า เร็ว ขึ้นกับปัญหาที่เกิดขึ้นขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาของแต่ละคนมีมากบ้าง น้อยบ้าง ซึ่งอาจแก้ไขได้เร็วหรือช้าขึ้นกับสมรรถภาพของนิสิตและการช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันและช่วยเสริมสมรรถภาพของนิสิต ฉะนั้น ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์จึงเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลโดยตรง ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลทางอ้อม สำหรับโมเดลตามสมมติฐานแบบ 2 กำหนดไว้เป็นทางเลือก หากโมเดลที่สรุปได้จากสมมติฐานแบบ 1 ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า โมเดลที่ปรับใหม่เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ได้ไม่ดี นั่นคือหากไม่เพิ่มตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะน่าจะมีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา โดยพิจารณาจากตัวแปรชุดเดิม ก็ควรพิจารณาหาอิทธิพลอื่น ๆ เช่น ปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งที่สามารถอธิบายการกระจายของระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาได้มากพอ แต่เนื่องจากยังไม่มีทฤษฎีหรืองานวิจัยใดที่ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดหาปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของตัวแปรเหตุทุกเหตุมิผลต่อตัวแปรผลในแต่ละขั้นตอนได้เท่า ๆ กัน

จากการวิเคราะห์ ข้อมูล จะเห็นว่าโมเดลลีสอกลิเนียร์สามารถประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์อิทธิพลเพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมในลักษณะเช่นเดียวกับการศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมของโมเดลเต็มรูป (full model) จึงทำให้สามารถพิจารณาเส้นทางอิทธิพลตามสมมติฐานว่ามีนัยสำคัญเพียงพหรือไม่ และสามารถเพิ่มเส้นทางอิทธิพลที่มีนัยสำคัญเพียงพอเข้าไปในโมเดล หลังจากขจัดอิทธิพลอื่น ๆ ออก และยังมีผลทำให้โมเดลที่ใช้ในการทดสอบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะเห็นว่า อิทธิพลที่มีอยู่ในโมเดลเป็นอิทธิพลสุทธิของเหตุมิอิทธิพลนั้น จึงเป็นการปรับโมเดลให้ถูกต้องมากขึ้นและเป็นตัวแทนความสัมพันธ์ของปัจจัยได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ผลสรุปที่ได้เกี่ยวกับอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมของอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันเป็นผลของการวิเคราะห์ลีสอกลิเนียร์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อิทธิพลก็ให้ผลวิเคราะห์ที่ต่างไปจากการวิเคราะห์การถดถอยในการวิเคราะห์อิทธิพลแต่เดิม ซึ่งมีข้อจำกัดที่ว่าตัวแปรต้นต้องเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ได้ผลแต่เพียงอิทธิพลหลักที่ส่งผลทางตรงทางอ้อมต่อตัวแปรผลเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริง ตัวแปรที่ส่งผลต่ออีกตัวแปรหนึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ หรืออาจมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแล้วจึงส่งผลต่ออีกตัวแปรหนึ่ง ฉะนั้นจึงเป็นข้อดีของการวิเคราะห์ลีสอกลิเนียร์ที่สามารถให้ข้อสรุปเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ได้

สำหรับการวิเคราะห์ด้วยโมเดลล็อกลิเนียร์ในงานวิจัยนี้ ให้ผลสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในบริบทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพราะงานวิจัยเหล่านี้ให้ผลสรุปตัวแปรจำนวนมาก แต่อิทธิพลมีในเทอมอิทธิพลหลักและส่งผลทางตรงเท่านั้น จึงเปรียบเทียบผลวิจัยกับงานวิจัยอื่น ๆ ได้ไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดประการหนึ่ง คือ ตัวแปรที่ศึกษาได้รวมค่าเหลือเพียง 2 ค่า ตามข้อจำกัดของการประมาณค่าพารามิเตอร์ลอการิทึมของอัตราส่วนดั้มต่อ คือ ผลรวมของความถี่ในแถวหรือสดมภ์ที่ไม่ควรมีค่าเท่ากับศูนย์ ทำให้ผลสรุปขาดสารสนเทศบางส่วนไป

การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาของนิสิตทั้ง 2 รุ่น ปรากฏว่า ในรุ่นปีการศึกษา 2535 โมเดลที่ปรับได้ใหม่ รูปภาพที่ 5 หน้า 86 ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผลได้ไม่ดีนัก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าจากการตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 3.1 พบว่า โมเดล 2 (โมเดล 2 ตารางที่ 19 หน้า 73 หรือโมเดล 8 ในการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 4 ตารางที่ 29 หน้า 83) เป็นโมเดลประกอบด้วยเทอมอิทธิพลหลักครบทุกเทอมและไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูล แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลในเทอมอิทธิพลหลักมีโอกาสมิผลอย่างไม่มีนัยสำคัญหรือสามารถอธิบายได้ไม่เพียงพอ และค่า L^2 ของโมเดลมีค่ามากถึงแม้ว่าจะมีเทอมอิทธิพลหลักบางเทอมมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการอธิบายการกระจายความถี่ในตัวแปรตามได้ แต่ค่า L^2 มีค่ามากเกินไป จึงส่งผลให้ค่า L^2 รวมของโมเดลที่ปรับใหม่มีค่ามากพอที่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก โมเดลความสัมพันธ์ที่ได้ในรูปภาพที่ 5 จึงไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูล ส่วนโมเดลที่ 3 (ตารางที่ 19 หน้า 73 หรือโมเดล 24 หน้า 100) เป็นโมเดลประกอบด้วยเทอมอิทธิพลครบทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งและมีความกลมกลืนกับข้อมูลและสามารถอธิบายการกระจายในตัวแปรระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มจากโมเดลที่ 2 ถึงร้อยละ 24.86 ฉะนั้น โมเดลความสัมพันธ์ที่ได้ดังรูปภาพที่ 6 หน้า 103 จึงมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรเหตุที่มีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาได้เหมาะสมกว่าโมเดลตามรูปภาพที่ 5 ส่วนการวิเคราะห์ในรุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า ผลการวิเคราะห์ตามโมเดลสมมติฐานทั้งแบบ 1 และแบบ 2 ให้โมเดลความสัมพันธ์ตามรูปภาพที่ 7 และ 8 หน้า 112 และ 129 ตามลำดับ และโมเดลทั้ง 2 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบว่าโมเดลความสัมพันธ์ใดมีความเหมาะสมที่เป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ได้ดีกว่าหรือเหมาะสมกว่ากัน ถ้าหากพิจารณาจากความสะดวกในการแปลผล จะเห็นว่าโมเดลตามรูปภาพที่ 7 เป็นโมเดลที่อธิบายการกระจาย

ความถี่ของระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาได้ด้วยเฉพาะเทอมอิทธิพลหลักเท่านั้น ซึ่งมีความสะดวกและง่ายต่อการแปลผลมากกว่าโมเดลตามรูปภาพที่ 8 ที่อธิบายด้วยเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง เพราะเทอมอิทธิพลปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งมีหลายค่า ทำให้การแปลผลมีหลายแบบ เช่น อาจแปลความเปรียบเทียบสัดส่วนของความถี่ 2 ค่าในตัวแปรที่หนึ่ง เมื่อเทียบกับค่าหนึ่งในตัวแปรที่สองว่ามีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไร หรืออาจเปรียบเทียบสัดส่วนของความถี่ 2 ค่าในตัวแปรที่สอง เมื่อเทียบกับค่าหนึ่งในตัวแปรที่หนึ่งว่ามีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สำหรับโมเดลความสัมพันธ์ทั้ง 4 โมเดลตามรูปภาพที่ 5-8 สามารถสรุปและแปลความได้ไม่ยากนักดังที่สรุปไว้ข้อที่ 5-8 ดังกล่าวข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาความกลมกลืนของโมเดล โดยเทียบค่า L^2 รวม เมื่อจำนวนองศาอิสระเท่า ๆ กัน คือ จำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 1 พบว่า โมเดลที่อธิบายด้วยเทอมปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (L^2 รวมของโมเดล รูปภาพที่ 8 มีค่าเท่ากับ 0.9622, $df=1$) ดีกว่าโมเดลที่อธิบายด้วยเฉพาะเทอมอิทธิพลหลักเท่านั้น (L^2 รวมของโมเดล รูปภาพที่ 7 มีค่าเท่ากับ 1.0185, $df=1$) ฉะนั้น โมเดลตามรูปภาพที่ 8 ควรเป็นตัวแทนความสัมพันธ์ของตัวแปรเหตุที่มีต่อระยะเวลาสำเร็จการศึกษาที่เหมาะสมกว่าโมเดลตามรูปภาพที่ 7 ดังนั้น การอภิปรายผลต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอเกี่ยวกับตัวแปรเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรผลตามโมเดลที่ 6 และ 8 เรียงตามตัวแปรผลจากซ้ายไปขวา ด้วยเหตุที่โมเดลทั้ง 2 เป็นตัวแทนความสัมพันธ์ที่เหมาะสมโดยพิจารณาเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลหรือความสอดคล้องหรือความขัดแย้งกับสมมติฐานวิจัยหรืองานวิจัยอื่น ๆ ดังนี้

ตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลฐานปีการศึกษา 2535 ตามรูปภาพที่ 6 ให้ข้อสรุปว่า ตัวแปรเหตุที่ส่งผล คือ อายุมีอิทธิพลในเทอมอิทธิพลหลักโดยตรงทางบวก ซึ่งต่างจากสมมติฐานวิจัยที่กำหนดให้การบริการของหน่วยงานเป็นตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพราะตัวแปรการบริการของหน่วยงานน่าจะเป็นตัวแปรเดียวที่มีผลต่อคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เดียว เนื่องจากอาจารย์อาจมีความจำเป็นต้องได้รับการบริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุด เกี่ยวกับตำราวิชาการที่อาจารย์จำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติมหากนิสิตมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลหรือด้านวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรืออาจช่วยนิสิตในการติดต่อกับหน่วยงานหรือบุคคลระดับผู้บริหารระดับสูงที่นิสิตจำเป็นต้องติดต่อเพื่องานวิจัยโดยการเร่งรัดหน่วยงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องในการทำหนังสือราชการ แต่ผลวิเคราะห์ปรากฏว่า ตัวแปรการบริการของหน่วยงานมีอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญ ตัวแปรอายุกลับมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญและส่งผลโดยตรงทางบวก

คือ นิสิตที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี มีโอกาสรับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์น้อยกว่านิสิตอายุมากกว่า 30 ปี จำนวนเกือบ 4 เท่า จะเห็นว่า มีความสมเหตุสมผลเพียงพอ เพราะว่า นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี มีความกระตือรือร้น คล่องตัวต่อการทำงาน และความต่อเนื่องของวิชาความรู้เดิมอาจมีมากกว่า นิสิตที่อายุมากกว่า 30 ปี จึงสามารถแก้ไข ปัญหาที่อาจมีได้ด้วยตนเองโดยได้รับการช่วยเหลือ หรือคำแนะนำจากอาจารย์เพียงเล็กน้อย ส่วนรุ่นปีการศึกษา 2536 ตามรูปภาพที่ 8 ให้ผลสรุปว่า การบริการของหน่วยงานมีนัยสำคัญเพียงพอต่อคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัย

ตัวแปรสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลรุ่นปีการศึกษา 2535 และ 2536 ตามโมเดลรูปภาพที่ 6 และ 8 ให้ข้อสรุปต่างกัน คือ ในรุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า เทอมอิทธิพลหลักของ อายุ และการบริการของหน่วยงานมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์อย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นว่า ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชนะ กองไตรย์ (2536) ที่สามารถชี้ให้เห็นว่าการทำวิทยานิพนธ์มีปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านนิสิตและปัจจัยเสริมที่สนับสนุน และตัวแปรอายุเป็นตัวแปรหนึ่งในปัจจัยด้านนิสิต ส่วนตัวแปรการบริการของหน่วยงานเป็นตัวแปรหนึ่งในด้านปัจจัยเสริม และผลที่ได้ยังมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ นิสิตที่อายุต่างกันมีผลต่อสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ แต่ผลที่ได้เกี่ยวกับค่าอัตราส่วนเต็มต่อ = 2.50 สรุปว่า นิสิตอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี มีโอกาสที่จะมีสมรรถภาพน้อยกว่านิสิตอายุมากกว่า 30 ปี จำนวน 2 เท่าครึ่ง ซึ่งไม่สมเหตุสมผลนัก เพราะนิสิตอายุน้อยกว่าน่าจะมีโอกาสมีสมรรถภาพมากกว่านิสิตที่อายุมากกว่า เนื่องจากนิสิตที่อายุน้อยกว่าจะมีความคล่องตัวและความทันสมัยต่อเทคโนโลยีที่ดีกว่า เช่น ความรู้ทางด้านการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า นิสิตอายุมากกว่า 30 ปี ทำงานมามากกว่าคงจะมีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาก่อน หรืออาจเลือกทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่ตนเองชอบและถนัดหรือเลือกทำตามงานประจำที่ทำอยู่แล้ว จึงมีความรู้ ความเข้าใจได้เร็วขึ้น ส่วนวิชาความรู้ทางด้านสถิติหรือระเบียบวิธีวิจัยคงไม่แตกต่างกัน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หากนิสิตไม่มีความรู้ อาจแก้ไขด้วยการจ้างให้ผู้อื่นประมวลผลให้ได้ ดังข้อมูลที่รวบรวมมาจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า นิสิตที่ไม่มีมีความรู้ด้านการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์จะจ้างให้ผู้อื่นทำ คิดเป็นร้อยละ 45 ของนิสิตที่ไม่มีมีความรู้ด้านการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือพิมพ์รายงาน สำหรับตัวแปรการบริการของหน่วยงาน พบว่า นิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยมีโอกาที่จะมีสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์น้อยกว่านิสิตที่ได้รับการบริการของ

หน่วยงานมาก จำนวนเกือบ 3 เท่า จะเห็นว่า เป็นข้อสรุปที่สมเหตุสมผล และชี้ให้เห็นว่า หากหน่วยงานต่าง ๆ มีการบริการที่เหมาะสม เช่น ห้องสมุด จัดหาตำราวิชาการที่ทันสมัยและมีเพียงพอกับจำนวนนิสิต หรือมีระบบการค้นคว้าความรู้ที่ทันสมัย มีส่วนทำให้นิสิตมีสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์มากขึ้น สำหรับผลการวิเคราะห์ ในรุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมีเฉพาะเทอมอิทธิพลหลักเช่นกันโดยส่งผลทั้งทางตรง ทางอ้อม จำนวน 2 เทอม คือ คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และการบริการของหน่วยงาน โดยตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีผลโดยตรงทางบวก คือ นิสิตได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์น้อย มีโอกาสมีสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์น้อย จำนวนเกือบ 3 เท่าของนิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์มาก ข้อสรุปนี้มีความเป็นไปได้ เนื่องจาก หากนิสิตพยายามหาเวลาพบอาจารย์บ่อย ๆ จะได้รับคำแนะนำ และแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ มีผลทำให้นิสิตมีโอกาสทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการช่วยเสริมสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตเป็นอันมาก สำหรับตัวแปรการบริการของหน่วยงานมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมแต่เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมของตัวแปรการบริการของหน่วยงานส่งผลทางบวก คือ นิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยมีโอกาสมีสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์น้อย แสดงว่า ข้อสรุปของอิทธิพลของการบริการของหน่วยงานก็มีความสมเหตุสมผล เพราะการบริการของหน่วยงานที่ดีย่อมมีผลที่ดีต่อนิสิตด้วย เมื่อพิจารณาผลที่ได้เทียบกันทั้ง 2 รุ่น พบว่า มีเทอมอิทธิพลที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์เหมือนกัน คือ อิทธิพลของการบริการของหน่วยงานและให้ผลสรุปในทิศทางบวกเช่นเดียวกัน

ตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์

ผลการวิเคราะห์ในรุ่นปีการศึกษา 2535 สรุปได้ว่า ไม่มีเทอมอิทธิพลใดส่งผลต่อปัญหาการทำวิทยานิพนธ์เลย ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของชนะ กองไตรย์ (2536) ที่ให้ข้อสังเกตว่า การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตแต่ละคนมีความแตกต่างกันตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ ซึ่งการเสนอโครงร่างเป็นขั้นตอนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้จึงเป็นปัญหาส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ความแตกต่างในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตแต่ละคนและขณะที่ทำก็จะมีปัญหาแตกต่างกันไปด้วย ฉะนั้น ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ที่ต่างกันจึงควรจะมีปัจจัยที่ส่งผลด้วย และตามสมมติฐานวิจัยกำหนดว่าปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีผลมาจากสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์และการช่วยเหลือสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่ต่างกัน แต่ผลวิจัยในรุ่น 2535 ปรากฏว่า เทอมอิทธิพลต่าง ๆ มีผลต่อปัญหาการทำวิทยานิพนธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ต่างจากผลวิเคราะห์ในรุ่น 2536 ที่อิทธิพลหลักของคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีผลต่อ

ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัยนี้ และอิทธิพลนี้ส่งผลโดยตรงทางลบ คือ นิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสมีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มาก จะเห็นว่า ข้อสรุปนี้มีความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัย และจากผลวิจัยของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ที่ให้ผลไม่สอดคล้องกับสมมติฐานวิจัยอาจเนื่องมาจาก นิสิตในรุ่น 2535 มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยมาก และจากการพิจารณาข้อมูลเบื้องต้น ในรุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 41.0 มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับน้อยที่สุด และระดับปัญหาในแต่ละค่าของตัวแปรเหตุอาจมีไม่แตกต่างกัน ดังผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเทียบกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์เป็นคู่ พบว่า รุ่นปีการศึกษา 2535 ความสัมพันธ์มีอย่างไม่มีนัยสำคัญเลยจึงมีผลทำให้อิทธิพลของตัวแปรเหตุมีนัยสำคัญไม่เพียงพอต่อการอธิบายการกระจายของความถี่ในตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์

ตัวแปรระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากเป็นตัวแปรผลที่มีตัวแปรเหตุส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายเทอม ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นรายตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอายุ

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลรุ่นปีการศึกษา 2535 และ 2536 ให้ข้อสรุปเหมือนกันว่าตัวแปรอายุมีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ตัวแปรอายุมีนัยสำคัญในเทอมของปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งถึงแม้เทอมปฏิสัมพันธ์จะต่างกัน คือ รุ่นปีการศึกษา 2535 ตัวแปรอายุมีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในเทอมของปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับการบริการของหน่วยงาน และปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวมีผลโดยตรงทางบวก นั่นคือ นิสิตในกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อย มีโอกาสใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีสำหรับผลการวิเคราะห์ในรุ่นปีการศึกษา 2536 ในเทอมของปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับตัวแปรอื่น ๆ คือ ลักษณะการลาศึกษา และคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวมีผลโดยตรงทางบวก แสดงว่า นิสิตที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี และทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสสำเร็จการศึกษาในเวลา 2 ปี และนิสิตที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี และได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี ฉะนั้น จะเห็นว่า ตัวแปรอายุมีความสำคัญกับการทำวิทยานิพนธ์ที่มีผลทำให้นิสิตใช้เวลาในการศึกษาต่างกันและอิทธิพลของอายุจะอยู่ในเทอมของปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ถึงจะต่างกันสำหรับนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 และ 2536 แต่ผลที่ได้ก็สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยเพราะนิสิตที่อายุน้อยนั้น ส่วนหนึ่งอาจจะใช้เวลา

ในการศึกษาระดับปริญญาตรีเพียงไม่กี่ปี ก็เรียนต่อระดับปริญญาโท ฉะนั้น ความต่อเนื่องของการเรียนรู้ ความคล่องตัว ความทันสมัยต่อระบบการค้นคว้าหาความรู้ย่อมมีมากกว่านิสิตที่อายุมากกว่าซึ่งอาจสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมานานแล้ว นอกจากนี้นิสิตที่อายุน้อยจะมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัวไม่มากเท่ากับนิสิตที่อายุมาก นอกจากนี้ผลที่ได้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิรัตน์ คุณจักร (2539) ซึ่งมีบริบทในการวิจัยเหมือนกันต่างกันที่กลุ่มตัวอย่างก็ให้ผลวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลหลักของอายุว่าเป็นตัวแปรจำแนกกลุ่มนิสิตรุ่น 2535 ใช้เวลาในการศึกษาต่างกัน ดังนั้น จากผลวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดมีตำรา เอกสารวิชาการและอุปกรณ์ในการค้นคว้าอย่างเพียงพอกับจำนวนนิสิต หรือออกหนังสือราชการเพื่อติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว หรืออาจารย์ที่ปรึกษาใช้เวลาในการปรึกษา คำแนะนำมาก หรือนิสิตพยายามหาโอกาสพบอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ และนิสิตที่ทำงานแล้วควรพิจารณาเกี่ยวกับการทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มเวลาก็มีส่วนทำให้นิสิตที่อายุต่างกันประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และสามารถใช้เวลาในการศึกษาตามกำหนด 2 ปีการศึกษา ได้

ตัวแปรลักษณะการลาศึกษา

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยชี้ให้เห็นในด้านการทุ่มเทเวลาให้กับการทำวิทยานิพนธ์ และเมื่อพิจารณามลการวิเคราะห์ทั้ง 2 รุ่น พบว่า ตัวแปรลักษณะการลาศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา แต่มีความแตกต่างกัน คือ ในรุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า ตัวแปรลักษณะการลาศึกษามีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้งในเทอมของอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ โดยอิทธิพลในเทอมของอิทธิพลหลักส่งผลโดยตรงทางบวกต่างกับเทอมปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงทางลบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ นั่นคือ ในเทอมของอิทธิพลหลัก นิสิตที่ทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษามากกว่านิสิตที่ทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์มาก ส่วนในเทอมปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งระหว่างการลาศึกษากับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีผลทำให้โอกาสในการใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษามีน้อยลง จะเห็นว่าปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งระหว่างลักษณะการลาศึกษากับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างสมเหตุสมผลมากกว่าอิทธิพลหลักของการลาศึกษา เพราะว่าคนที่ทุ่มเทน้อย คือ กลุ่มที่ทำวิทยานิพนธ์และทำงานประจำด้วยแต่ใช้เวลาในการศึกษาได้เร็วอาจเป็นเพราะมีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยมากดังข้อมูลเบื้องต้นพบว่า นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุดในระดับน้อยที่สุดร้อยละ 41.0 ซึ่งมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่มีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 20 สำหรับนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า

ตัวแปรลักษณะการลาศึกษาหรือความทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลทั้งในเทอมของอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับตัวแปรอายุ โดยอิทธิพลหลักของลักษณะการลาศึกษา มีอิทธิพลโดยตรงทางลบ นั่นคือ นิสิตที่ทุ่มเทการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา จะเห็นว่าสมเหตุสมผลเพียงพอซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัยด้วยเหตุผลเดียวกับที่นำเสนอแล้วของนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการลาศึกษากับอายุ มีอิทธิพลโดยตรงทางบวก คือ นิสิตที่ทุ่มเทการทำวิทยานิพนธ์น้อยในกลุ่มนิสิตที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี มีโอกาสใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี จะเห็นว่าไม่ค่อยสมเหตุสมผลนัก เพราะเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุเดียวกันนิสิตที่ทุ่มเทเวลาให้กับการทำวิทยานิพนธ์มากน่าจะใช้เวลาในการศึกษาได้เร็วกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตส่วนหนึ่งจะสมรสแล้วจึงมีภาระทางครอบครัวมาก จึงจำเป็นต้องลาศึกษาแบบเต็มเวลาเพื่อลดภาระหน้าที่การทำงานประจำของที่ทำงานส่วนหนึ่ง เพื่อทุ่มเทเวลาให้กับการทำวิทยานิพนธ์แต่ก็อาจมีภาระทางบ้านมาก เช่น ต้องดูแลบุตรหรือสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น จากผลสรุปทั้ง 2 รุ่นจะเห็นว่า ทิศทางของอิทธิพลหลักลักษณะการลาศึกษาแตกต่างกัน คือ รุ่นปีการศึกษา 2535 มีทิศทางเดียวกัน ส่วนรุ่นปีการศึกษา 2536 มีทิศทางตรงกันข้าม และให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลมากกว่ารุ่นปีการศึกษา 2535 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า จากข้อมูลเบื้องต้นนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 ส่วนใหญ่จะมีอายุน้อยไล่เลี่ยกันและมีสัดส่วนที่มากกว่ารุ่นปีการศึกษา 2536 นอกจากนี้ รุ่นปีการศึกษา 2535 ยังมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ระดับน้อยที่สุดถึงร้อยละ 40 ซึ่งมากกว่าระดับอื่น ๆ ที่มีร้อยละไม่ถึง 20 ต่างจากนิสิตรุ่นปีการศึกษา 2536 มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 32.8 ขณะที่ระดับอื่น ๆ มีร้อยละ 20 ขึ้นไป ซึ่งอาจมีผลทำให้นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 มีโอกาสทำวิทยานิพนธ์เสร็จได้ทันในเวลา 2 ปีการศึกษาจำนวนมาก โดยไม่ได้ลาศึกษาหรือลาเพียงบางส่วนเท่านั้น

ตัวแปรการบริการของหน่วยงาน

ผลการวิเคราะห์ รุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า ตัวแปรการบริการของหน่วยงาน มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในเทอมปฏิสัมพันธ์กับอายุ โดยมีผลโดยตรงทางบวก คือ เมื่อพิจารณา นิสิตกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปีที่ได้รับการบริการจากหน่วยงานน้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา แต่ถ้านิสิตกลุ่มเดียวกันได้รับการบริการของหน่วยงานมากมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา จะเห็นว่า ไม่สมเหตุสมผลนักเพราะนิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานมาก เช่น ได้รับการบริการเกี่ยวกับตำรา มีเพียงพอ และมีระบบการค้นคว้าที่ทันสมัยน่าจะมีผลทำให้นิสิตใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา ได้มากขึ้น แต่ผลวิจัยไม่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงปีการศึกษา 2535 อุปกรณ์ในการสืบค้นด้วย

คอมพิวเตอร์อาจยังไม่มีหรืออาจมีน้อย และนิสิตอาจมีความพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์การสืบค้นต่างกัน หรือไม่คุ้นเคยกับการสืบค้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ถึงแม้จะได้รับบริการจากหน่วยงานด้านนี้มาก แต่ไม่ตรงตามที่ต้องการมากนักจึงต้องใช้เวลามาก อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากได้ ส่วนรุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า ตัวแปรการบริการของหน่วยงานมีอิทธิพลทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ อิทธิพลในเทอมอิทธิพลหลักมีผลทางอ้อมผ่านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมปรากฏว่า มีผลทางลบ นั่นคือ นิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา จะเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับความเป็นจริงดังที่กล่าวข้างต้นแล้วในรุ่นปีการศึกษา 2535 ส่วนปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งของการบริการของหน่วยงานกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลโดยตรงทางลบ นั่นคือ ในกลุ่มนิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อย นิสิตที่ได้รับการบริการของหน่วยงานน้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา ผลสรุปที่ได้มีไม่สมเหตุสมผลนักเพราะถ้านิสิตมีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยน่าจะมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษาได้เร็วถึงแม้จะได้รับการบริการของหน่วยงานน้อย แต่ผลที่ได้ไม่เป็นเช่นนั้น และอาจเป็นไปได้ เพราะถึงแม้จะมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์น้อยแต่เผชิญว่า นิสิตอาจทำวิทยานิพนธ์ด้วยทำงานไปด้วยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์นิสิตจึงใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากหรือการบริการของหน่วยงานบางส่วน เช่น การออกหนังสือราชการสำหรับการติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซ้ำ เช่น การออกหนังสือขอความร่วมมือขอเอกสารหรือข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขอบริการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กับศูนย์คอมพิวเตอร์ต่างคณะ เป็นต้น จึงทำให้นิสิตใช้ระยะเวลาทำวิทยานิพนธ์นาน อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของปฏิสัมพันธ์นี้ยังชี้ให้เห็นว่า หากนิสิตได้รับการบริการในด้านเอกสารตำราวิชาการที่ดีและพอเพียง ตำราทันสมัย ระบบการค้นคว้าทันสมัย และหน่วยงานให้การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดต่อ เช่น การออกหนังสือในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นอย่างรวดเร็วจะมีผลทำให้นิสิตใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษาได้เร็วขึ้น จากผลที่ได้ชี้ให้เห็นว่า ในช่วงปีการศึกษา 2536 ห้องสมุดได้มีการจัดหาเอกสาร ตำราวิชาการมากขึ้นและเพียงพอกับจำนวนนิสิต ตลอดจนภาควิชา บัณฑิตศึกษาคณะ บัณฑิตวิทยาลัย มีนโยบายที่สนับสนุนต่อการวิจัยมากขึ้น เช่น ระยะเวลาในการออกหนังสือติดต่อราชการที่รวดเร็ว หรือ นิสิตมีความพร้อมในการใช้อุปกรณ์สืบค้นข้อมูลมากขึ้น เป็นต้น จะเห็นว่าทั้ง 2 รุ่นให้ผลสรุปสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัย

ตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผลสรุป ในรุ่นปีการศึกษา 2535 พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษามีเฉพาะเทอมของปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์โดยอิทธิพลนี้มีผลโดยตรงทางลบ คือ เมื่อพิจารณาที่กลุ่มนิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อย นิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีน้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปี จะเห็นว่า สมเหตุสมผลนั้นคือ เมื่อนิสิตมีปัญหา หากพยายามหาโอกาสพบอาจารย์เพื่อขอปรึกษาจากอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับอาจารย์ให้เวลาในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเอาใจใส่ มีผลทำให้นิสิตสำเร็จการศึกษาได้ทันกำหนด 2 ปี และข้อสรุปนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริรัตน์ คุณจักร (2539) เช่นกัน ถึงแม้จะสรุปได้ในเทอมของอิทธิพลหลักที่ว่าคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นคุณลักษณะของนิสิตที่ใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับเวลาในการให้คำปรึกษา ดังนั้น หากอาจารย์มีเวลาให้นิสิตเพียงพอจะช่วยให้นิสิตใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษาได้ จึงสอดคล้องกับผลวิจัยในครั้งนี้ ส่วนรุ่นปีการศึกษา 2536 พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลทั้งในเทอมอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับอายุ โดยอิทธิพลในเทอมของอิทธิพลหลักมีอิทธิพลโดยตรงทางลบ แสดงว่า นิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีน้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา ข้อสรุปนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริรัตน์ คุณจักร (2539) ที่ตัวแปรคุณลักษณะอาจารย์เป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มนิสิตสำเร็จการศึกษาในเวลาต่างกัน ส่วนเทอมปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับอายุมีอิทธิพลโดยตรงทางลบ คือ เมื่อพิจารณานิสิตในกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี นิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่มีคุณภาพดีน้อยมีโอกาใช้เวลาในการศึกษาในเวลา 2 ปี ผลที่ได้นี้ ก็อาจมีความสมเหตุสมผล เพราะนิสิตที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ความคล่องตัว และความกระตือรือร้นในการทำงาน อาจมีมากกว่า หรือหากพิจารณาในด้านของปัญหาวิจัย ซึ่งนิสิตแต่ละคนมีความยากง่ายของปัญหาวิจัยต่างกัน นิสิตที่มีปัญหาการวิจัยง่ายกว่าก็อาจจะใช้เวลาในการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น้อยกว่ากลุ่มที่มีปัญหาวิจัยยากกว่าและทำให้มีโอกาที่จะใช้เวลาในการศึกษาตามกำหนด 2 ปีการศึกษามากขึ้น เป็นต้น

ตัวแปรสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ตามโมเดลทั้ง 2 แบบ ให้ผลสรุปว่ามีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในเทอมของอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง ผลสรุปนี้มีความขัดแย้งกับงานวิจัยที่ผ่านมาเช่นกัน เช่น สิริรัตน์

คุณจักร (2539) ตัวแปรด้านนิสิตเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการเลือกเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ เป็นคุณลักษณะส่วนหนึ่งของการจำแนกกลุ่มนิสิตที่สำเร็จการศึกษาในเวลาต่างกัน นอกจากนี้ ผลสรุปสำหรับงานวิจัยนี้ยังขัดแย้งกับสมมติฐานวิจัย เพราะวานิสิตเป็นปัจจัยหลัก และเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ เมื่อปัญหาเกิดขึ้นมาน้อยเพียงใด หากนิสิตมีสมรรถภาพเพียงพอ คือ มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย สถิติ และความสามารถด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ย่อมส่งผลให้แก่ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมาข้อสรุปอาจแตกต่างกันไปบ้าง และที่สำคัญในการรวมค่าตัวแปรให้มีค่าหรือกลุ่มจำนวนน้อยลงทำให้สเกลหรือหน่วยในการวิเคราะห์ขาดความละเอียดมากขึ้นทำให้นัยสำคัญของอิทธิพลนี้มีน้อยลงได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผลสรุปสำหรับงานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า นิสิตทั้ง 2 รุ่น มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย ความรู้ในเรื่องที่ทำและความสามารถในด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไม่แตกต่างกัน สาเหตุส่วนหนึ่ง คือ นิสิตที่มีปัญหาด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แก้ไขโดยการจ้างให้ผู้อื่นประมวลผลและพิมพ์รายงานให้ (จากข้อเสนอแนะที่สรุปได้จากนิสิตที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 รุ่น พบว่า ร้อยละ 11.42 ของนิสิตทั้ง 2 รุ่น ไม่มีความสามารถด้านการประมวลผลและทุกคนแก้ปัญหาโดยจ้างผู้อื่นประมวลผลและพิมพ์รายงาน)

ตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์

ผลการวิเคราะห์แบบแรก ให้ข้อสรุปว่า ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นว่า ผลสรุปนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น งานวิจัยของสิริรัตน์ คุณจักร (2539) ให้ผลสรุปว่า ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำ ระเบียบวิธีวิจัย และสถิติ และการประมวลผล เป็นตัวแปรคุณลักษณะของกลุ่มนิสิตที่ใช้เวลาในการศึกษาต่างกัน และงานวิจัยของชนะ กองไตรย์ (2536) ที่ให้ข้อสังเกตว่าการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตแต่ละคนมีความแตกต่างกันตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ ซึ่งการเสนอโครงร่างเป็นขั้นตอนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้จึงเป็นปัญหาส่วนหนึ่งของการทำงานวิทยานิพนธ์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ และตามสมมติฐานวิจัย ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งเช่นเดียวกันต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้งในเทอมของอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ เพราะขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ปัญหาที่ไม่คาดคิดมักเกิดขึ้นอยู่เสมอแต่อาจจะมากบ้าง น้อยบ้าง เช่น การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ยากต่อการติดต่อ เช่น กลุ่มตัวอย่างระดับผู้บริหารระดับสูง ซึ่งจะมีเวลาให้กับนิสิตน้อยมากเนื่องจากภาระหน้าที่ของท่านมีมาก และทำนองเดียวกับการสร้าง

เครื่องมือโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิระดับผู้บริหารในระดับสูง ทำให้นิสิตต้องใช้เวลาในช่วงนี้มาก แต่ถ้าหากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารระดับสูงนั้น ๆ มีความคุ้นเคยหรือรู้จักกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก นิสิตก็จะได้รับการติดต่อในเวลาเร็วขึ้น เป็นต้น และถึงแม้ว่าผลที่ได้ตามสมมติฐานแบบ 1 สรุปได้ว่าปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตทั้ง 2 รุ่นมีอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตทั้ง 2 รุ่นมีไม่มากนักหรืออาจจะไม่มีเลย จะเห็นว่าขัดแย้งกับงานวิจัยเดิม ที่เป็นเช่นนี้ อาจมีสาเหตุจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน และผลของการรวมค่าตัวแปรเช่นเดียวกับสาเหตุของผลที่ได้เกี่ยวกับตัวแปรสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ที่กล่าวข้างต้น และอาจเป็นได้ในกรณีของการประเมินผลตามการรับรู้ของนิสิต ซึ่งสำเร็จการศึกษามานาน โดยเฉพาะรุ่นปีการศึกษา 2535 บางท่านสำเร็จการศึกษามาแล้วประมาณ 4 ปี ทำให้ผลการประเมินอาจมีแตกต่างจากความรู้สึกระยะที่เพิ่งทำวิทยานิพนธ์ไปได้บ้าง และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของทั้ง 2 รุ่น เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ละคู่ จะเห็นว่า ตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีขนาดความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาน้อยมากและความสัมพันธ์มีอย่างไม่มีนัยสำคัญเลย จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ได้ผลวิจัยว่า ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ไม่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยที่ผ่านมาและตามสมมติฐานวิจัยมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์อิทธิพลตามโมเดลสมมติฐานแบบที่สอง คือ นิสิตรุ่นปีการศึกษา 2535 สรุปได้ว่า ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในเทอมของปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งกับตัวแปรอื่น ๆ อีก 2 ตัวแปร คือ ลักษณะการลาศึกษา และคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่งทั้ง 2 เทอมมีผลโดยตรงทางลบ นั่นคือ ในกลุ่มนิสิตที่ทุ่มเทการทำวิทยานิพนธ์น้อย นิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปีการศึกษา ผลสรุปนี้มีความสมเหตุสมผลกับความเป็นจริงเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อนิสิตที่ทุ่มเทเวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากโดยการลาศึกษาต่อแบบเต็มเวลาจะสามารถใช้เวลาในการแก้ปัญหาได้เต็มที่และความต่อเนื่องของการทำวิทยานิพนธ์มีมากกว่า ทำให้นิสิตประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และสามารถใช้เวลาในการศึกษาได้เร็วขึ้น และเมื่อพิจารณาในกลุ่มนิสิตที่ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีน้อย นิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยมีโอกาสใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 2 ปี จะเห็นว่าไม่มีความสมเหตุสมผลนัก เพราะนิสิตที่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์น้อยถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีอย่างน้อยอย่างไรก็ควรจะใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษามากกว่านิสิตที่มีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์มาก แต่ที่ไม่เป็นเช่นนี้ สาเหตุหลักเนื่องมาจากผลการรวมค่าของตัวแปรให้มีเพียง 2 ค่า ซึ่งการรวมค่าของตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์จะใช้เกณฑ์เดียวกับตัวแปรสมรรถภาพการทำวิทยานิพนธ์ คุณลักษณะอาจารย์ที่

ปรีชาวิทยานิพนธ์ และการบริการของหน่วยงานเพื่อจะได้มีสเกลในการแบ่งกลุ่มเหมือน ๆ กัน ซึ่งพบว่า ตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์จำนวนความถี่ของแต่ละค่ามีค่าต่างกันมากจึงทำให้ผลการวิเคราะห์สรุปได้ไม่สมเหตุสมผล แต่ก็เพียงพอต่อการสรุปได้ว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาได้สอดคล้องกับความเชื่อหรือสมมติฐานในการวิจัยนี้ และจากข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามของนิสิต 2535 และ 2536 ให้ผลสรุปเหมือนกัน คือ ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การหาหัวข้อ การเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์และการปรับปรุงแก้ไขโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ การสร้างเครื่องมือ การเขียนสรุปผล อภิปรายและเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล และความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหากเป็นไปได้ ถ้าการวิจัยไม่นำตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มาวิเคราะห์ด้วยอาจทำให้ผลสรุปแตกต่างกันไปจากงานวิจัยนี้ ซึ่งนักวิจัยรุ่นหลังอาจจะลองศึกษาเพื่อตรวจสอบผลที่ได้กับงานวิจัยครั้งนี้ได้ต่อไป

จากลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของเทอมอิทธิพลและค่าประมาณอิทธิพลของปัจจัยเหตุที่มีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตามโมเดลความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ รูปภาพที่ 6 และ 8 ดังรายละเอียดที่เสนอในตารางที่ 67 หน้า 149 และจากการอภิปรายข้างต้น จะเห็นว่า ผลสรุปทั้ง 2 รุ่นมีความแตกต่างกันทั้ง ๆ ที่นิสิตทั้ง 2 รุ่นใช้ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเดียวกัน แต่ที่ให้ผลต่างกันอาจเป็นเพราะว่าแต่ละรุ่นมีสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ต่างกัน เช่น ระบบการบริการของหน่วยงานอาจมีการเปลี่ยนแปลงและจำนวนนิสิตมีไม่เท่ากันส่งผลให้การดูแลของหน่วยงานและอาจารย์ที่ปรีชาวิทยานิพนธ์ต่างกันได้นอกจากนี้สภาพทั่ว ๆ ไปของนิสิตเองก็อาจแตกต่างกัน เช่น สถานภาพสมรส ภาระหน้าที่การงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในภาพรวมของเทอมอิทธิพลต่างๆ ถึงแม้มีลักษณะต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงทิศทางของอิทธิพลแล้ว ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ตัวแปรลักษณะการลาศึกษาเท่านั้น ซึ่งมีสาเหตุบางส่วนดังที่อภิปรายแล้ว ฉะนั้น สารสนเทศที่ได้มีความเหมาะสมเพียงพอที่นักวิจัยทางการศึกษาหรือผู้สนใจจะศึกษาต่อสามารถนำไปพิจารณาเพื่อการวิจัยต่อไปและจัดเตรียมนโยบายทางการเรียนการสอนและการเตรียมตัวก่อนเข้าศึกษาต่อได้ดังข้อเสนอแนะที่จะกล่าวต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปร 7 ตัวแปร ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2535 และ 2536 เมื่อกำหนดให้ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเป็นตัวแปรตาม และศึกษาอิทธิพลทางตรงทางอ้อมของตัวแปรต้น 6 ตัวแปรที่มีต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ลี้กกลีเนียร์ และวิเคราะห์แยกทีละรุ่น ผลที่ได้สรุปว่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษามีทั้งหมด อิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์อันดับหนึ่ง และผลที่ได้ของแต่ละรุ่นมีความแตกต่างกัน แต่สามารถสรุปผลเป็นภาพรวมได้อย่างชัดเจนว่าเทอมอิทธิพลต่าง ๆ นั้นมีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และส่งผลให้ใช้เวลาในการศึกษาต่างกัน ถึงแม้ว่าค่าประมาณของอิทธิพลในเทอมของลอการิทึมของอัตราส่วนแฉ้มต่อหรืออัตราส่วนแฉ้มต่อของอิทธิพลบางเทอมจะไม่มี ความสมเหตุสมผลด้วยเหตุผลของข้อจำกัดในการวิเคราะห์โดยสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรต่าง ๆ นี้มีผล ทำให้นิสิตสามารถใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา ด้วยสัดส่วนเท่าใดตามที่กล่าว ในการอภิปรายผลแล้ว ค่าความน่าจะเป็นหรือสัดส่วนดังกล่าวพอจะเป็นสารสนเทศให้กับ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิเคราะห์ไปพิจารณาเพื่อการเตรียมตัวหรือเตรียมความพร้อมก่อนที่จะ ตัดสินใจศึกษาในหลักสูตรปริญญาโททางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สนใจเข้าศึกษาระดับปริญญาโท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ หน่วยงานต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ดูแลรับผิดชอบจัดการเรียนการสอน การบริการ และดูแลทางด้านนโยบาย เป็นต้น โดยผู้ที่สนใจศึกษาต่อระดับปริญญาโททางสังคมศาสตร์ ควรมีความพร้อมต่อตนเองที่จะเข้ามาศึกษา เช่น ควรพิจารณาถึงภาระความรับผิดชอบทั้งใน ด้านครอบครัวและหน้าที่การงาน เพื่อพิจารณาการลาศึกษาต่อจากหน่วยงานว่าในลักษณะแบบ เต็มเวลาหรือลาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จ หรือจะลาศึกษาเพียงบางเวลาเท่านั้น และถ้า เป็นไปได้ สามารถเตรียมหัวข้อสำหรับทำวิทยานิพนธ์มาก่อนก็จะช่วยทำให้สำเร็จการศึกษา ได้เร็วขึ้น และในช่วงทำวิทยานิพนธ์พยายามหาโอกาสเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์บ่อย ๆ และสม่ำเสมอ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรมีเวลาให้กับนิสิต และมีนิสิตในความ รับผิดชอบไม่มากนัก ส่วนหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดควรจัดหาตำรา เอกสารให้พอเพียง ประกอบกับจัดหาอุปกรณ์ในการสืบค้นให้พอเพียงพร้อมกับฝึกสอนให้นิสิตสามารถใช้อุปกรณ์ ดังกล่าวได้ และกำหนดเวลาบริการการใช้ห้องสมุดให้เหมาะสม เป็นต้น ส่วนหน่วยงานที่ รับผิดชอบทางด้านนโยบายสามารถนำผลวิเคราะห์นี้เป็นสารสนเทศสำหรับวางแผนและกำหนด นโยบายในด้านคุณภาพของการศึกษาระดับปริญญาโทให้เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก เช่น ตัวแปรที่ศึกษายังมีตัวแปรที่น่าสนใจนำมาศึกษาอีก เช่น สถานภาพสมรส ช่วงเวลาหลังจบปริญญาตรี และอื่น ๆ ซึ่งในการวิจัยนี้ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้เนื่องจากจำนวนข้อมูลมีน้อย และเมื่อแจกแจงความถี่พบว่าผลรวมความถี่ตามแถวมีค่าเท่ากับศูนย์หลายเซลล์ จึงไม่สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ลอการิทึมของอัตราส่วนแฉ้มต่อและสรุปผลของขนาดอิทธิพลได้ และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการขยายผลการวิจัยครั้งนี้และเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการเกี่ยวกับการประยุกต์โมเดลล็อกลิเนียร์ในการวิจัยทางการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอ ดังนี้

1. ข้อเสนอเพื่อการขยายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอเป็นทางเลือกแก่นักวิชาการทางการศึกษาหรือนักวิจัยทางการศึกษาที่สนใจเทคนิคการวิเคราะห์ล็อกลิเนียร์ที่อาจตอบคำถามได้ชัดเจนมากขึ้นไว้ 6 ทางเลือก ต่อไปนี้

ทางเลือกแรก จากผลสรุปเกี่ยวกับเทอมอิทธิพลทั้ง 2 รุ่น จะเห็นว่า มีเทอมอิทธิพลหลัก 1 เทอมที่เหมือนกัน คือ ลักษณะการลาศึกษา หากนักวิจัยลองศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตรุ่นอื่น ๆ ต่อ ๆ ไปอีกแล้วพิจารณาผลที่ได้ว่ามีเทอมอิทธิพลเหมือนกับงานวิจัยนี้หรือไม่ โดยเฉพาะอิทธิพลหลักของลักษณะการลาศึกษา เพื่อให้เป็นข้อสรุปและอ้างอิงต่อไป

ทางเลือกที่สอง กรณีการรวมค่าของตัวแปรหนึ่ง ๆ ให้มีค่า 2 ค่า หากนักวิจัยอื่น ๆ มีเกณฑ์การรวมค่าของตัวแปรแตกต่างจากงานวิจัยนี้ อาจทำให้ผลสรุปเหมือนกันหรือแตกต่างจากงานวิจัยนี้ได้ ซึ่งนักวิจัยรุ่นหลังน่าจะลองศึกษาต่อไปเพื่อเปรียบเทียบผลต่อไป

ทางเลือกที่สาม นักวิจัยรวมค่าของตัวแปร 2 ตัวแปร โดยพิจารณาค่าเดิมให้เหลือเพียง 2 ค่าและกำหนดให้เป็นตัวแปรใหม่มี 2 ค่า เช่น รวมค่าของตัวแปรสถานภาพสมรสกับตัวแปรการลาศึกษาต่อ หากรวมค่าของตัวแปรสถานภาพกลุ่มโสด (1) และตัวแปรลักษณะการลาศึกษาต่อกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำงาน (1) และกลุ่มที่ทำงานแล้วและลาออก (5) เข้าด้วยกัน ส่วนกลุ่มอื่น ๆ รวมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน และกำหนดเป็นตัวแปรใหม่ คือ ตัวแปรภาระงาน โดยกลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ไม่มีภาระการงานและครอบครัวมากถือเป็นกลุ่มมีภาระน้อย ส่วนกลุ่มหลังเป็นกลุ่มที่มีภาระมาก จะเป็นการลดจำนวนตัวแปรแต่มีสารสนเทศไม่แตกต่างกันมากนัก

ทางเลือกที่สี่ วิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมด้วยโมเดลล็อกลิเนียร์เปรียบเทียบกับโมเดลลิสเรล เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลล็อกลิเนียร์ว่ามีประสิทธิภาพอย่างไรเมื่อเทียบกับโมเดลลิสเรลซึ่งเป็นโมเดลที่มีประสิทธิภาพมากและเริ่มเป็นที่นิยมใช้กันมากทั้งในและนอกประเทศ

ทางเลือกที่ห้า นักวิจัยควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้กับโมเดลโลจิสต์อื่น ๆ เช่น โมเดลโลจิสติก เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโมเดลล็อกลิเนียร์กับโมเดลโลจิสต์อื่น ๆ และสรุปเป็นข้อดีของโมเดลล็อกลิเนียร์ได้อีกประการหนึ่งหรือไม่

ทางเลือกที่หก เนื่องจากผลสรุปในการวิจัยนี้ พบว่า ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ไม่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ฉะนั้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจกำหนดตัวแปรปัญหาการทำวิทยานิพนธ์เป็นตัวแปรที่เกิดในลำดับอื่น ๆ หรือตัดออกจากการพิจารณา และอาจเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะส่งผลต่อระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาได้อีก เช่น ช่วงเวลาหลังจบปริญญาตรีแล้วเรียนต่อปริญญาโท หากข้อมูลที่ได้มีผลรวมความถี่ในแถวหรือสดมภ์มีค่าเท่ากับศูนย์ ก็พิจารณารวมค่าของตัวแปรกับค่าของตัวแปรอื่น ๆ ดังที่กล่าวในข้อเสนอทางเลือกสาม และวิเคราะห์กับข้อมูลรวมโดยไม่ต้องแยกส่วน เพื่อจะได้ทราบอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการเกี่ยวกับการประยุกต์โมเดลล็อกลิเนียร์ในการวิจัยทางการศึกษาต่อไป หากเป็นไปได้ นักวิจัยควรเลือกวิเคราะห์กับข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ที่จะไม่เกิดกรณีผลรวมของความถี่ตามแถวหรือสดมภ์เป็นศูนย์ได้ ฉะนั้น นักวิจัยควรเลือกข้อมูลที่มาจากงานสำรวจใหญ่ ๆ ซึ่งจะมีข้อมูลจำนวนมาก โอกาสในการเกิดข้อจำกัดนี้คงเป็นไปได้ยาก จะทำให้สามารถวิเคราะห์ตัวแปรได้มากกว่า 2 ค่า จะทำให้ได้ผลวิเคราะห์ที่มีสารสนเทศละเอียดมากขึ้น และนอกจากนี้ นักวิจัยควรลองศึกษากับตัวแปรที่มีลักษณะแบบมาตราอันดับ (ordinal scale) เพื่อประโยชน์ทางวิชาการทางการศึกษายังขั้นต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย